

CENTRUM IKO JAARVERSLAG 2021

Centrum Internationale
Kinderontvoering

VOORWOORD

Geachte lezer,

Het jaar 2021 stond wederom in het teken van de Covid-19 pandemie. Er waren opnieuw lockdowns. In Nederland en buitenland. Landen waren niet toegankelijk voor reizigers uit of beperkt toegankelijk.

De beperkende maatregelen rondom Covid-19 hielden kinderontvoeringen niet tegen. Ook in 2021 golden nog het grootste deel van het jaar tijdelijk negatieve reisadviezen, maar ontvoerende ouders namen in de praktijk toch per auto, trein, vliegtuig of boot (eventueel via een ander land) kinderen mee naar het buitenland. Centrum IKO vermeldde in september in haar persbericht dat er 50 kinderen werden ontvoerd gedurende de zomer 2021. Medewerkers van Centrum IKO bemerkten ook in 2021 de druk van de Covid-19 pandemie op gezinnen. Zaken als bijvoorbeeld banenverlies, financiële zorgen, heimwee naar familie in een ander land en kinderen/pubers veel thuis met onderwijs op afstand, klonken door in de gesprekken. Ouders benoemden veelal dat "*alles nog erger was geworden*" in de relatiesfeer en gezinsproblematiek. De emoties bij ouders liepen in de gesprekken dan ook hoog op.

Het aantal kinderontvoeringszaken is in 2021 iets verder toegenomen ten opzichte van het jaar 2020. In 2020 ging het om 152 zaken. In 2021 om 164 zaken. Het aantal bij een internationale kinderontvoering betrokken kinderen is in 2021 ook toegenomen. In 2020 waren 224 kinderen betrokken geraakt bij een internationale kinderontvoering. In 2021 zijn dat 229 kinderen.

Het aantal dreigende kinderontvoeringen is in 2021 fors toegenomen. Van 216 zaken in 2020 naar 248 zaken in 2021. In 2020 waren hier 329 kinderen bij betrokken, in 2021 is dat getal helaas toegenomen naar 384 kinderen. Centrum IKO bemerkte in de langere en emotionelere preventie adviesgesprekken dat de langdurige stress van de Covid-19 pandemie doorwerkte. Dit speelde ook al in 2020, met dat verschil dat men in 2020 dacht dat het in 2021 anders zou worden. Toen volgden in 2021 echter opnieuw lockdowns, gezinnen kwamen weer dicht op elkaar te zitten en er waren veel landen nog steeds, of opnieuw, afgesloten voor reizigers uit Nederland. In de gesprekken kwam de moedeloosheid en frustratie bij ouders naar voren. Relatieproblemen liepen hoog op en daarmee ook (gevoelde of reële) dreiging op een mogelijke kinderontvoering.

Centrum IKO ziet in haar cijfers wel dat van de 248 zaken waarin preventie adviesgesprekken zijn gevoerd, slechts 6 zaken vooralsnog vervolgens bij Centrum IKO zijn teruggekomen met dat er een daadwerkelijke kinderontvoering had plaatsgevonden. Dus dit cijfer is hoopvol. Preventie advisering loont!

Centrum IKO blijft zich dan ook vol inzetten om samen met haar ketenpartners te blijven werken aan de voorlichting en preventie ter voorkoming van (dreigende) internationale kinderontvoeringen. Elk betrokken kind is er één teveel!

mr Coşkun Çörüz
Directeur Centrum IKO

INHOUDSOPGAVE

Cliënten en Zaken Centrum IKO

- 1.1. Algemene uitleg
- 1.2. Totaal aantal zaken en contacten
- 1.3. Preventie advieszaken
- 1.4. Toestemming vertrek zaken
- 1.5. Kinderontvoeringszaken
- 1.6. Internationale omgangszaken
- 1.7. Totaaloverzicht eerstelijns- en tweedelijnszaken

Mediation

CLIËNTEN EN ZAKEN CENTRUM IKO

1.1 Algemene uitleg

Centrum IKO heeft verschillende soorten cliënten:

Ouders. Ouders vormen het merendeel van de contacten. Zij nemen contact op met betrekking tot bijvoorbeeld vragen omtrent reisdocumenten voor het reizen met een minderjarige, tot complexe vragen over het wel/geen toestemming geven voor vakantie, (dreigende) internationale kinderontvoering, internationale omgangsregelingen en aanverwante problematiek zoals vertrek/verhuizing naar het buitenland. Zowel een (dreigende) ontvoerende ouder als een (dreigende) achterblijvende ouder kunnen met Centrum IKO contact opnemen.

Professionals. Hierbij gaat het om professionals die te maken krijgen met dergelijke als hiervoor omschreven situaties en meer informatie willen op dit rechtsgebied. Zoals medewerkers van Jeugdzorg/bescherming, Politie, KMar, IND, advocaten Vluchtelingenwerk, of onderwijsprofessionals.

Familieleden en vrienden/buren van ouders die bezorgd zijn of soms juist vertalen als een ouder de Nederlandse of Engelse taal niet beheerst. Uitgangspunt is dat Centrum IKO dan kort advies geeft maar vervolgens graag met ouders zelf contact wil hebben om het juiste maatwerk te kunnen bieden.

Centrum IKO heeft zowel telefonisch als via e-mail contact met ouders en professionals. Ouders komen niet bij het Centrum IKO op kantoor.

Centrum IKO hanteert de volgende onderverdeling in zaken:

Eerstelijnszaken. De eerstelijnszaken betreffen vragen van ouders over reisdocumenten of vragen omtrent het toestemming geven voor het reizen met een minderjarige. Zaken waarin een familielid, vrienden, professionals/instanties met Centrum IKO contact opnemen worden in eerste instantie ook als eerstelijnszaak geregistreerd.

Tweedelijnszaken. Met tweedelijnszaken worden bedoeld alle zaken waarin ouders in verband met complexere situaties contact opnemen zoals (dreigende) kinderontvoering, weigeren van toestemming voor vakantie, een internationale verhuizing/vertrek of internationale omgangsregelingen en aanverwante problematiek.

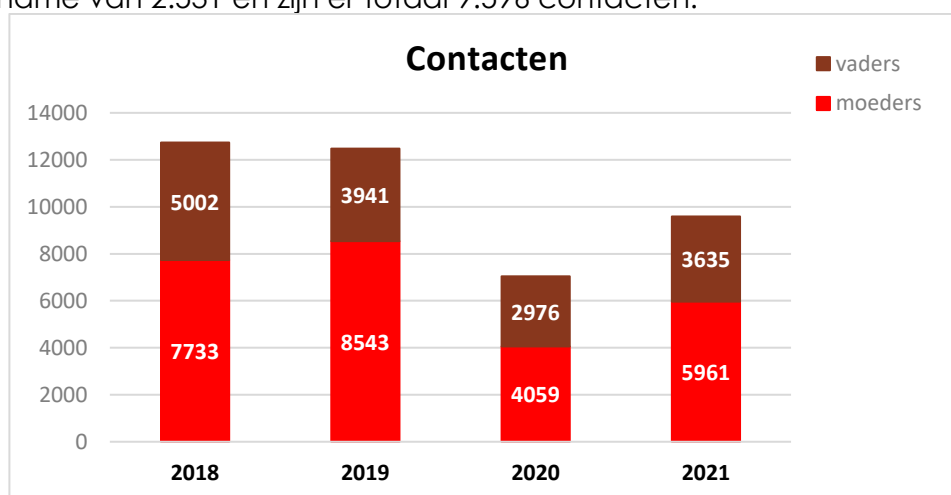
De eerstelijns- en tweedelijnszaken worden per gebied intern onderverdeeld in **subcategoriën** zoals internationale omgangsregelingen, preventie advies zaken, toestemming vakantie en kinderontvoeringszaken. In paragraaf 1.7 staan deze genoemd.

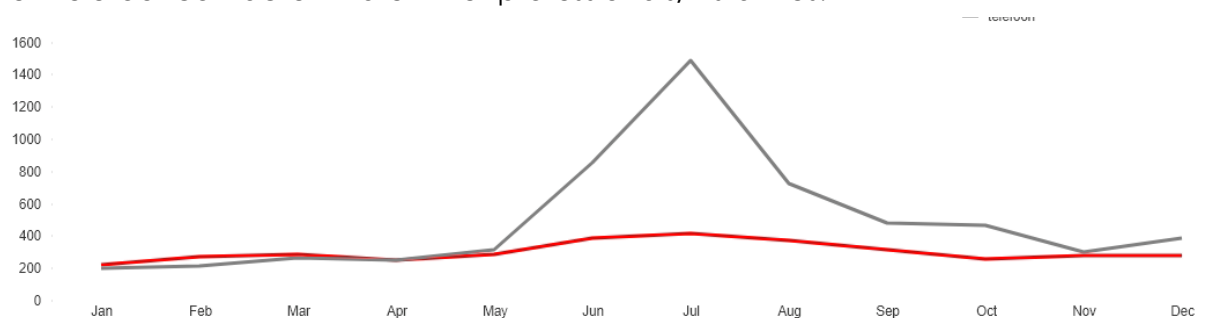
1.2 TOTAAL AANTAL ZAKEN EN CONTACTEN

In 2021 zijn er in totaal 4.431 eerstelijnszaken geregistreerd. Dat zijn er 1.657 meer dan in 2020. In 2021 zijn er 589 tweedelijnszaken geopend. Dat zijn er 9 minder dan in 2020. Van deze 589 zaken konden er 303 weer in hetzelfde jaar worden gesloten, omdat de situatie was opgelost, de ouder voldoende geïnformeerd was of niet meer bereikbaar was. Centrum IKO heeft nog 90 tweedelijnszaken uit de jaren voor 2021 in behandeling. Dit zijn ouders met langdurige problematiek. Verder zijn er 286 zaken uit 2021 meegenomen naar 2022.

Na een opvallende stijging in 2017 naar ruim 17.000 contacten, was dat in 2018 en 2019 gestabiliseerd. Een van de verklaringen hiervoor is dat de informatie op de website was uitgebreid waardoor ouders gemakkelijk zelf het advies op de website kunnen vinden. In augustus 2020 is de website geheel vernieuwd zodat de website ook in de structuur toegankelijker werd. Dat zal zeker verder hebben bijgedragen aan betere informatievoorziening aan ouders en professionals. Hieronder is in de grafiek te zien dat er vervolgens in 2020 een opvallende daling in het aantal contacten was, te weten naar 7.065. Grotendeels te wijten aan de Covid-19 pandemie en de reisbeperkingen. In 2021, waar reizen voor een deel wat gemakkelijker werd, zien we een toename van 2.531 en zijn er totaal 9.596 contacten.

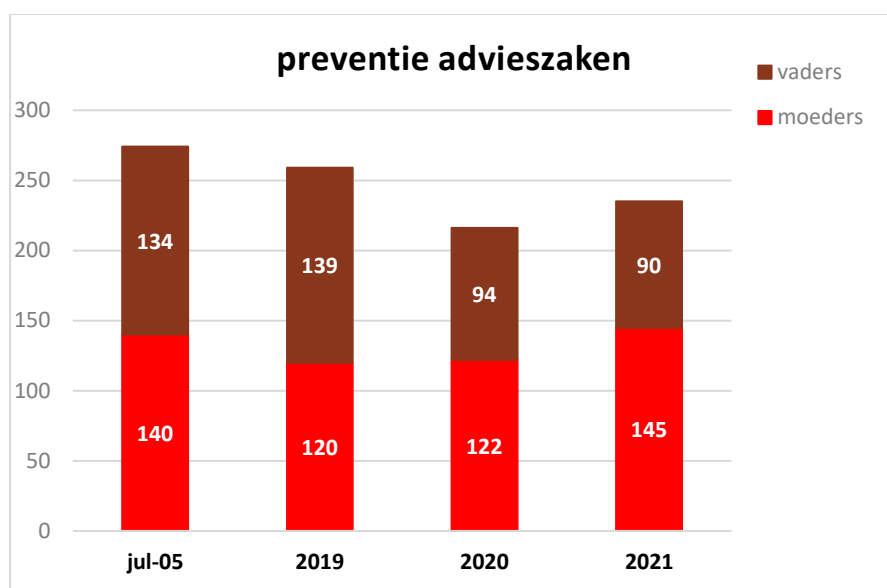
Ook in 2021 bemerkte Centrum IKO in de contacten met cliënten de invloed van de stress door de Covid-19 pandemie. De gesprekken met cliënten waren daardoor veel langer en intensiever dan gebruikelijk. Van de totaal 9.596 contacten waren er 5.961 telefonische contacten en 3.635 email-contacten. Van 5.961 telefonische contacten waren 4.791 contacten met ouders en 426 met familieleden. Van de 3.635 e-mails waren 3.177 mailcontacten met ouders en 178 met familieleden. De overige email- en telefooncontacten waren met professionals/instanties.

1.3 PREVENTIE ADVIESZAKEN

Voordat een internationale kinderontvoering plaatsvindt, is er vaak een periode van spanning en dreiging in het gezin. Ouders zijn het niet met elkaar eens en komen er samen niet uit. In deze periode kan de kinderontvoering wellicht nog voorkomen worden. Ouders voelen een dreiging van een mogelijke kinderontvoering en zijn daar angstig voor. Veel ouders nemen in deze fase contact op. Centrum IKO voert dan met hen preventie adviesgesprekken om te bekijken wat er gedaan kan worden om een kinderontvoering te voorkomen, hoe ouders met elkaar in gesprek kunnen blijven en hoe ouders zich tegen kinderontvoering kunnen beschermen. Dit alles om de veiligheid en het geluk van kinderen te waarborgen.

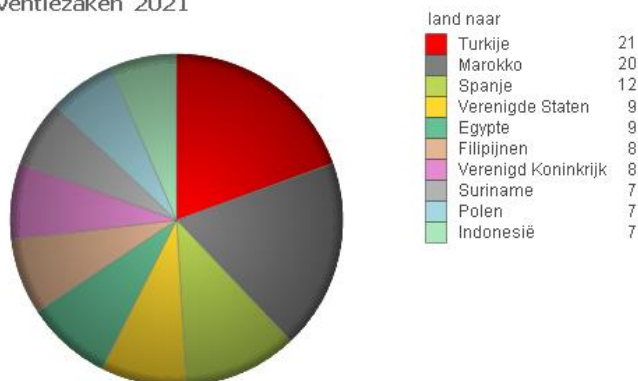
In 2021 zijn er in totaal 248 tweedelijns preventie advieszaken geweest. Hier waren in totaal 384 kinderen bij betrokken.

Hiernaast is te lezen dat in totaal 145 zaken de moeder contact met Centrum IKO opnam en in 90 zaken de vader. In de resterende 13 zaken namen familieleden, professionals of instanties contact op voor advies.

In de figuur hieronder is aangegeven naar welke 10 landen in 2021 vanuit Nederland de meeste dreiging tot een internationale kinderontvoering werd ervaren. De samenstelling is ten opzichte van 2020 iets gewijzigd. Marokko kwam in 2020 in de top 10 niet voor, maar telt in 2021 een flink aantal zaken.

Aantal preventiezaken 2021

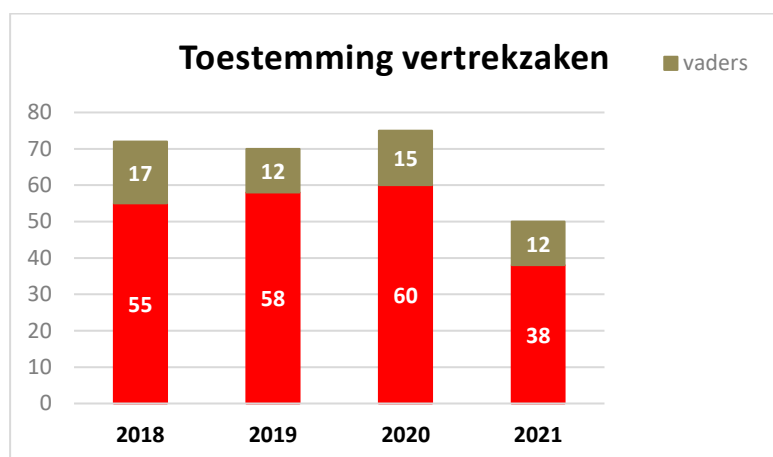
Centrum IKO heeft intern onderzoek gedaan naar de preventie advieszaken over de afgelopen 4 jaar, van 2018 t/m 2021. Totaal ging het om 987 preventie advieszaken waarbij 1.483 kinderen waren betrokken. Uiteindelijk is volgens informatie van Centrum IKO slechts 4% alsnog bij Centrum IKO teruggekomen als daadwerkelijk uitgevoerde kinderontvoering.

Preventie aan de voorkant voorkomt een hoop leed aan de achterkant!

1.4 TOESTEMMING VERTREK ZAKEN

Ouders kunnen bij het Centrum IKO advies verkrijgen wanneer zij met hun minderjarige kinderen naar het buitenland willen verhuizen. Om te voorkomen dat ouders zich schuldig maken aan een internationale kinderontvoering, is het belangrijk dat zij op basis van de juiste informatie en goed advies handelen.

In 2021 zijn er 55 tweedelijns zaken geweest omtrent toestemming vertrek. Hier waren in totaal 70 kinderen bij betrokken. In 38 zaken nam de moeder met ons contact op en in 12 zaken de vader. In de overige gevallen namen familieleden contact op.

Hieronder staat de top 10 van landen waar men in 2021 vanuit Nederland naartoe wenst te verhuizen en vanuit welke landen men naar Nederland wenste te verhuizen.

Verhuizen van buitenland naar Nederland

Aantal toestemmingszaken 2021

land van	Aantal
Spanje	4
Portugal	3
Turkije	3
India	2
Frankrijk	2
Colombia	1
Suriname	1
Zuid-Afrika	1
Ghana	1
Ierland	1

Verhuizen van Nederland naar buitenland

Aantal toestemmingszaken 2021

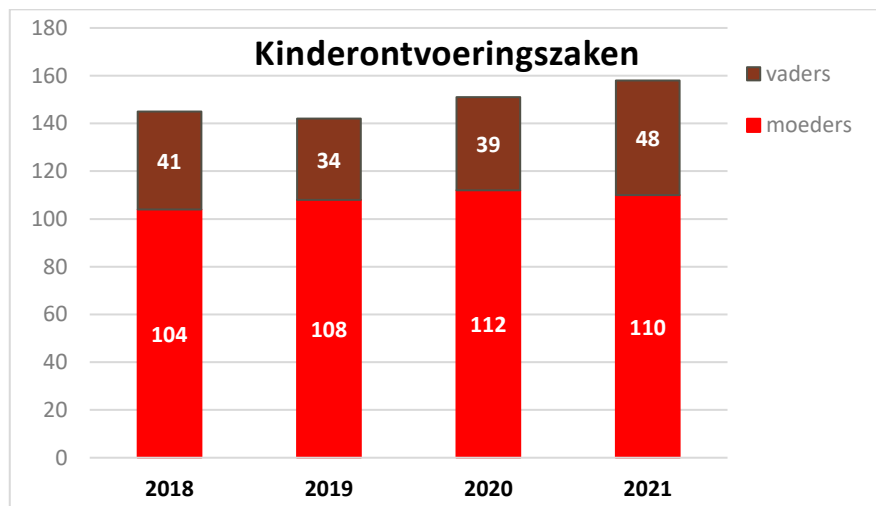

land naar	Aantal
Spanje	2
Polen	2
Tsjechië	2
Curaçao	2
Zweden	2
Duitsland	1
Ierland	1
Irak	1
Tanzania	1
Rwanda	1

1.5 KINDERONTVOERINGSZAKEN

In 2021 zijn er 164 zaken bij het Centrum IKO aangemeld. Hier waren in totaal 229 kinderen bij betrokken. Centrum IKO bemerkte dat de Covid-19 pandemie niet heeft geleid tot minder kinderontvoeringen.

Het is verrassend dat ouders, ondanks de reisbeperkingen, toch met auto, trein, boot of vliegtuig naar het buitenland wisten te vertrekken. De Covid-19 pandemie en de toegenomen maatregelen speelden in verschillende kinderontvoerings-zaken zelfs een cruciale rol; zo werden de reisbeperkingen gebruikt als argument om niet terug te keren vanuit het buitenland of was de pandemie reden om zonder toestemming van de andere ouder met de kinderen naar het buitenland te vertrekken omdat het daar veiliger zou zijn.

Uit bovenstaand figuur blijkt dat in 110 zaken de moeder de ontvoerende ouder was en in 48 zaken de vader. In 7 zaken ging het om ontvoering door familie. In 67% van de zaken was moeder de ontvoerende ouder was en in ruim 29% de vader.

De leeftijdsverdeling van de betrokken kinderen was als volgt:

113 kinderen < 5 jaar of jonger

93 kinderen 6 t/m 12 jaar

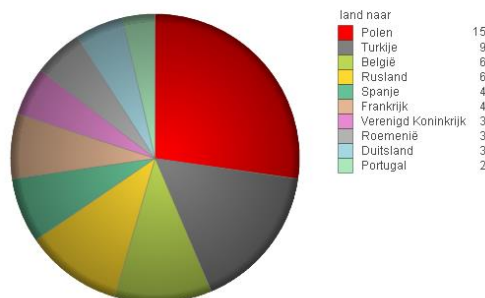
16 kinderen 13 t/m 15 jaar (tot 16 jaar geldt Haags Kinderontvoeringsverdrag)

7 kinderen 16 tot 18 jaar

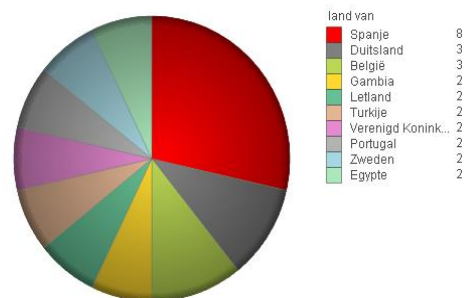
Het betrof 121 ontvoeringen naar Verdragslanden en 43 naar niet-Verdragslanden. Het ging om 48 ontvoeringen naar Nederland toe en 112 vanuit Nederland naar het buitenland.

Hieronder wordt aangegeven de tien meest voorkomende landen waarnaar kinderen vanuit Nederland werden ontvoerd (links) en vanuit welke landen naar Nederland toe (rechts).

Aantal kindontvoeringen naar het buitenland 2021

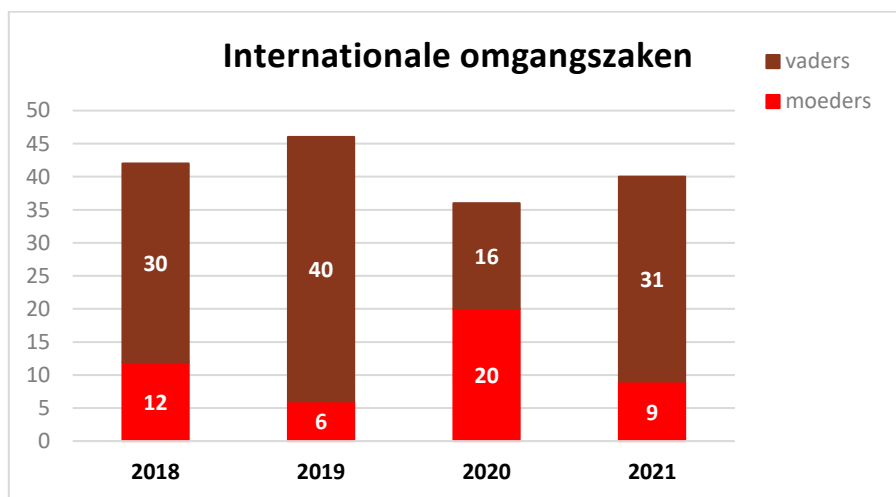
Aantal kindontvoeringen naar Nederland 2021

1.6 INTERNATIONALE OMGANGSZAKEN

Na een internationale verhuizing moeten de ouders, die beiden in een ander land wonen, goede afspraken maken over de omgang en het contact met hun kind(eren). Centrum IKO denkt hierin mee met ouders en geeft advies.

Er waren in 2021 in totaal 45 internationale omgangszaken. Hieronder blijkt dat in 31 omgangszaken moeders advies hebben gezocht en in 9 zaken vaders. In 5 zaken hebben derden hierover advies gezocht. In totaal waren er 65 kinderen bij betrokken.

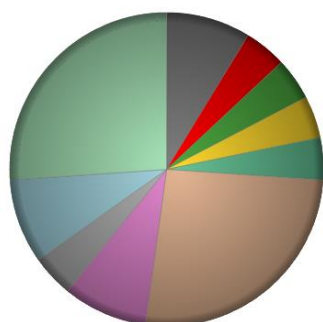

Hieronder is te lezen welke landen daar onder meer bij waren betrokken.

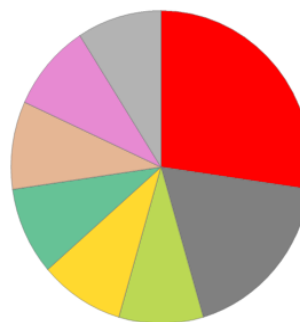
Links de landen waar het kind woont met wie de in Nederland wonende verzoekende ouder omgang wenst.

Rechts de landen waar de verzoekende ouder woont die omgang wenst met een kind dat in Nederland woont.

Aantal internationale omgangszaken 2021

Aantal internationale omgangszaken 2021

1.7 TOTAALOVERZICHT EERSTELIJNSZAKEN EN TWEEDELIJNSZAKEN

Hieronder staat een totaaloverzicht van de 4.431 eerstelijnszaken die het Centrum IKO in 2021 heeft geopend. In de eerstelijnszaken betrof het vragen omtrent in totaal 6.141 kinderen. Tevens een totaaloverzicht van de 589 tweedelijnszaken die het Centrum IKO in 2021 heeft geopend. In de tweedelijnszaken betrof totaal 871 kinderen.

Eerstelijnszaken

Ontvoering	120
Ontvoering binnen het Koninkrijk	0
Binnenlandse ontvoering/omgang	6
Ontvoering door familie	1
Preventie	103
Internationale omgang	18
Toestemming vertrek	48
Toestemming vakantie	4.016
Geoorloofde overbrenging	15
Weerleggen dreiging	0
Vermissing	1
Algemeen advies	113
	4.431

Tweedelijnszaken

Ontvoering	164
Ontvoering binnen het Koninkrijk	0
Binnenlandse ontvoering/omgang	14
Ontvoering door familie	3
Preventie	248
Internationale omgang	45
Toestemming vertrek	52
Toestemming vakantie (complex)	11
Geoorloofde overbrenging	23
Weerleggen dreiging	11
Algemeen Advies	19
Vermissing	3
Totaal	589

MEDIATION

Het is waardevol dat ouders de weg van de-escalatie en de-juridisering weten te vinden. De rol van het Mediation Bureau is het faciliteren van mediations door het koppelen van ouders aan mediators en de organisatorische afwikkeling daaromtrent. Mediations procedures bewerkstelligen dat ouders in gesprek gaan met elkaar, Dat is een groot goed voor kinderen en hun toekomst.

De gevolgen van de Covid-19 pandemie waren in 2020 nog heel goed merkbaar. Dit heeft geleid tot een zichtbare afname van het aantal verzoeken tot crossborder mediation. In 2021 zagen we het tij keren en nam het aantal verzoeken tot crossborder mediation weer toe.

De effectiviteit van mediation procedures heeft de voortdurende aandacht van alle betrokken partijen. Zo heeft in 2020 een eerste brainstormsessie met mediators over dit onderwerp plaatsgevonden. Deze bijeenkomst heeft mede geleid tot een onderzoek van mevrouw drs. A. van Teijlingen en de heer M. Bossink. De uitkomsten van dit onderzoek zijn besproken in het ketenoverleg van 23 november 2021. In het rapport worden diverse mogelijke oorzaken van de lage slagingspercentages genoemd zoals skype mediation in plaats van fysieke mediation, de maatregelen rondom Covid-19 (wat het contact tussen ouders en kinderen, in verschillende landen, belemmerde), de terughoudendheid van ouders inzake het vaststellen en/of nakomen van internationale omgangsregelingen in de coronapandemie, de rol van (buitenlandse) advocaten, dat (een van de) ouders geen IKO advocaat hebben en dat ouders wellicht tijdens een regiezitting te makkelijk ja zeggen tegen mediation en zich later realiseren wat het werkelijk inhoudt (echt om de tafel zitten met de andere ouder, evt. kosten) en er dan van afzien.

Ook is in het rapport benoemd te werken aan oplossingen, door o.a. nog meer in te zetten op goede voorlichting over de mogelijkheden van crossborder mediation aan ouders. Een groot deel van die voorlichting zou door de advocaten van ouders gegeven kunnen worden. Ten behoeve hiervan heeft het Mediation Bureau nieuwe upgedate brochures gemaakt, een voor advocaten en een voor ouders. Dit om ouders nóg beter te informeren over wat hen te wachten staat tijdens een crossborder mediation en hun verwachtingen beter te kunnen 'managen'. Tijdens het ketenoverleg in november 2021, werd ook vermeld dat naast de advocaten ook de Ca en de rechter, tijdens de juridische procedure, een rol (kunnen) spelen in het geven van die voorlichting.

Ten slotte benadrukte het rapport ook het belang van een bredere opvatting van een geslaagde mediation. De opvatting over wanneer een mediation is geslaagd, dient niet meer louter te worden gebaseerd op het wel of niet aanleveren van een vaststellings- of spiegelovereenkomst voorafgaand aan de meervoudige Kamer. De positieve effecten van mediation zijn veel breder. Vaak zorgt mediation voor afspraken over de eerste contacten tussen de achterblijvende ouder en het kind. Mediation is niet zelden het eerste moment waarop ouders elkaar weer spreken sinds de ontvoering. Ouders kunnen elkaar tijdens de mediation voor het eerst informeren over hoe het met de kinderen gaat en er is vaak sprake van een verbetering van communicatie tussen ouders.

Dit is voor de kinderen in kwestie een enorme verbetering ten opzichte van hun ontwikkelingskansen en de kans op blijvend contact met beide ouders. Een goede ervaring met mediation kan ouders helpen om, nadat een uitspraak onherroepelijk is geworden, de communicatie beter op te pakken en eventueel met een mediator een zorg –en contactregeling vorm te geven. Crossborder mediation is onderdeel van een proces dat positieve resultaten kan hebben. Deze positieve effecten zouden een veel zwaarder gewicht moeten hebben in de beeldvorming over nut en noodzaak van mediation bij kinderontvoering.

Omwille van het belang van de permanente aandacht voor de slagingspercentages, staat het rapport ook geagendeerd bij de eerste mediatorsbijeenkomst van 2022. Daarnaast wordt er tijdens de tweejaarlijkse mediatorsbijeenkomsten ook geëvalueerd wat er goed is gegaan en wat er niet goed is gegaan.

Toelichting op de cijfers van 2021 (zie figuur 1)

In 2021 zijn er in totaal 48 verzoeken tot crossborder mediation binnengekomen. Het ging om 37 verzoeken in een internationale kinderontvoeringszaak (IKO-verzoek) en 11 verzoeken in overige zaken (NIKO-verzoek).

Van de 37 IKO-verzoeken, zijn er uiteindelijk 25 mediations gestart, waarvan er 1 na de intake is gestopt en 12 mediations zijn niet gestart. Het Mediation Bureau heeft, conform afspraak, voor deze mediations wel een bijzonder curator geregeld voor die gevallen waarin het kind ouder was dan drie jaar.

De redenen voor deze niet gestarte mediations zijn o.a. financieel, het ontmoedigen van crossborder mediation door de advocaat van de client, niet tijdig aanleveren van informatie of niet tijdig betalen van facturen door ouders.

Van de 11 NIKO-verzoeken, zijn er 9 mediations gestart en 2 zijn er niet gestart. Van de 9 mediations die van start gingen, bleek er 1 zaak na de intake niet geschikt te zijn voor mediation.

Positief is dat de stem van 35 kinderen is gehoord in 2021. Het ging om 15 kindgesprekken in het kader van een IKO-verzoek en 6 kindgesprekken in overige zaken. In een aantal zaken vonden gesprekken met meerdere kinderen van ouders plaats (zie figuur 1).

Van de 24 IKO-meditations zijn er 7 mediations geslaagd met een volledige - dan wel een spiegelovereenkomst. Eén IKO-verzoek uit 2021 loopt nog door in 2022, de uitkomst is op het moment van het opmaken van het jaarverslag nog niet bekend.

Van de 8 NIKO-meditations zijn er 5 geslaagd met een volledige overeenkomst.

Nu de crossborder mediations weer op locatie mogen plaatsvinden is de verwachting een stijging van het aantal geslaagde crossborder mediations in 2022 te zien.

